
Публикуван на: 19-05-2006

Източник: [Mediapool](#)

...Или защо в Букурещ шефът на ЕК отива на "приятелска вечеря", а в София – на "делови обяд". Портал ЕВРОПА препечатва статия на Мирел Бран, вестник "Монд".

Материалът е от "Медиапул", а илюстрацията, заглавието и подзаглавието са на Портал ЕВРОПА – бел.ред.

Усещането за кич е непреодолимо, въпреки стотиците картини на стените в хола, във вестибюлите и даже в кухнята, въпреки пълната със стари книги библиотека, огромната камина, колекцията от ловни оръжия и ламперията от масивно дърво. Тук, на улица "Замбачиан" в Букурещ, живее Адриан Нъстасе, министър-председател на Румъния от 2000 до 2004 г.

Тази истинска пещера на Али Баба отвори портите си за журналистите през март. Румънците можаха да видят богатствата на проповедника на социалдемократията, чиято политическа кариера е дълбоко свързана с комунистическата номенклатура.

Нъстасе допринесе за края надиктатурата на Чеушеску през декември 1989 и се опита да обърне страната към пазарната икономика. Но румънският капитализъм още дълго ще е афера на кланове, управлявана съвместно от старата номенклатура и офицерите от бившата политическа полиция "Секуритате".

"Виждате сами - обявява Адриан Нъстасе, обгръщайки с широко движение на ръката хола от 100 кв. м. - това все пак не е футболно игрище. Поканих ви, за да ви покажа, че нямам какво да крия. Един обиск тук ще е директна атака срещу мен."

В началото на март 2006 бившият премиер отказа на прокурорите от отдел "Борба с корупцията" достъп до жилището си. Вместо това той отправи покана към медиите, но жестът не даде предвидените резултати, тъй като румънците запомниха само луксозния интериор на този дом. Нъстасе се мислеше за недосегаем

Адриан Нъстасе, наследник на Йон Илиеску - апаратчикът, който свали покойния Кондукатор от власт през 1989 г. – си мислеше, че е недосегаем за правосъдието. Но в навечерието на присъединяването си към Европейския съюз Румъния бързо се променя. Някогашните недосегаеми започват да треперят заради тъмното си минало и внезапното си забогатяване. Под натиска на ЕС доминираното от либералите коалиционно правителство, на власт от края на 2004, прокара в началото на 2005 г. много по-строг закон за имуществените декларации на политиците. Депутати, министри и чиновници вече са длъжни да попълват подробен формуляр за всякаква собственост, колекции от произведения на изкуството, бижута и други авоари.

След обнародването им в началото на годината, декларациите отприщиха безпрецедентна антикорупционна кампания. За да прикрият произхода на внезапното си забогатяване, много декларирали твърдят, че са получили наследство от "лели", "братовчеди" и "чичовци от Америка". Собственик на трудно обяснимо имущество, Адриан Нъстасе се оказа в епицентъра на този

финансов, политически и медиен трус.

В публичната си декларация бившият първи на Букурещ твърди, че е получил неочаквано наследство от някоя си "леля Тамара". 97-годишната жена успяла за няколко години да спести 600 000 евро и ги завещала на племенника си миналата година, малко преди да почине.

В действителност леля Тамара е живяла в скромна гарсонiera в Букурещ със 120 евро месечна пенсия. А огромното имущество на Нъстасе включва земи, къщи, апартаменти, бижута, впечатляваща колекция картини и антики, ферма и друга недвижима собственост. То е оценено на 10 милиона евро и понастоящем е предмет на наказателно разследване срещу бившия премиер. На 7 февруари, вторник, Националната служба "Антикорупция" (DNA) повдигна обвинение срещу Адриан Нъстасе за покупката на апартамент на занижена цена срещу запазването на поста на отговорен кадър в министерството на строителството. Бившият премиер бе принуден да се откаже от функциите си на председател на Социалдемократическата партия, а на 14 март и от длъжността председател на Камарата на народните представители – пост, който му осигуряваше имунитет. Земетръса предизвика министърът на правосъдието Моника Маковей

Причина за «земетресението» е една жена на име Моника Маковей, независим министър на правосъдието, която днес има репутация на истински Цербер. Тя е на 40 години, адвокат, известна с битките си срещу различните правителства по времето, когато оглавява Хелзинкския комитет - асоциация за защита на човешките права. В кабинета си, близо до построения от Чаушеску Дом на народа, румънската «Мадам Пропър» обяснява: «Работата в частния сектор учи на сериозност. Докато ръководех НПО, планирах всеки час, всяка минута. Тази работа ме научи на постоянство и ефикасност. Бях непрекъснато в ситуация на борба с правителството. Сега водя битката от страна на изпълнителната власт. Това го мога най-добре.»

Начело на всички сондажи за популярност, Г-жа Маковей не увърта, когато изобличава корупцията, обхванала като гангрена страната от петнайсет години насам. «Докато проектът за реформа на правосъдието беше на хартия, почти всички политици го подкрепяха - твърди тя. – Когато минахме към дела, те си промениха мнението. Страхуват се от отдел "Антикорупция" на прокуратурата.» Въпреки неколкостранните опити на парламента да блокира текста, Моника Маковей успя да наложи радикалното си виждане.

Първият плод на тази реформа на правосъдието, изисквана от Европейската комисия, е създаването на департамент "Антикорупция", който се занимава само с «големите риби», както се изразяват в Брюксел.

Начело на департамента е младият прокурор Даниел Морар от движението

"Mani pulite" ("Чисти ръце"). Сънародниците му веднага го кръщават «Корадо Катани», герой от италианския сериал "Октопод". «На 39 години съм, но според колегите ми вече съм стар – признава той. - Те са много ентузиазирани и различни от по-възрастните прокурори, на които им е трудно да се променят, след като цял живот са се подчинявали на политически директиви. Обвинените в корупция не си дават сметка какво им се случва. Мислят си, че процесите срещу тях ще спрат, понеже са свикнали прокурорите да им се отчитат. Но наши «клиенти» има сред всички партии и те започват да се безпокоят, тъй като виждат, че не става въпрос за шега».

Сами можем да се уверим колко далеч сме от шегата, ако погледнем кои личности са се изредили при младия «Корадо». Освен Адриан Нъстасе, пред прокурора застанаха Жорж Копос - вицепремиер на настоящето правителство, Сербан Михайлеску - бивш правителствен секретар с прякор «Мики бакшиша»...

Прокуратурата разследва десетина министри и депутати

За осемте месеца от назначението си, Даниел Морар започна разследване срещу десетина министри и депутати от всички формации.

«Впечатлиха ме физиономииите на работниците в нашата сграда - споделя той. - Когато виждат как министри и депутати влизат в кабинетите ни, те не вярваха на очите си. Не са допускали, че можем да заставим политиците да дават обяснения.» Мнозинството румънци са не по-малко учудени, че «недосегаемите» са изправени пред правосъдието. Всички са единодушни: натискът на Европейската комисия започва да дава плодове.

Каква е амбицията на Даниел Морар? «Присъединяването ни към ЕС ще ни позволи да се отърсим от нашите комплекси, от впечатлението, че сме в периферията на цивилизования свят - споделя той. - Мечтая за една

Румъния, в която хората вече няма да се страхуват, в която ще можем да живеем без убеждението, че някакъв таен заговор ни мисли злото. Мечтая за страна, в която хората живеят, без да крият какви са им планове.»

И за да е по-пълна картината, данъчните служби се сдобиха с 36-годишен ръководител, който приема много насериозно мисията си начело на Агенцията за данъчна администрация на Румъния. Тя има 30 000 служители, от които 1 100 комисари от финансовата полиция и благодарение на тях румънските затвори могат да очакват попълнения. С бръснатата си глава и проникателен поглед Себастиан Бодю напомня Юл Бринър, но сънародниците му предпочитат да го наричат «Коджак», катополицая от американския сериал. Днес той може да се поздрави с увеличаване на събираемостта на данъците със 17% спрямо миналата година и с намаляване на несъбраните задължения с 10%. Също като други млади румънци, които искат да променят едновременно страната иполитическата класа, румънският Коджак говори за Европейския съюз, без който той може би нямаше да е там, където е: «Етапът преди присъединяването към ЕС е по-важен от самото присъединяване -обяснява той. - За няколко години направихме толкова, колкото щяхме да направим за 20 години, ако бяхме сами.»

След края на диктатурата бившият рокер с дълга коса и кожено яке се увлича по икономическо право и довършва обучението си в Съединените щати. Директор на юридическия отдел в банковата група ING в Румъния, той приема поста на директор на данъчната администрация. «Първите шест месеца страдах от безсъние. Не разбирах защо всички са против мен, та аз само си вършех работата. Днес спя спокойно и съм готов да стигна до края. Нямам какво да губя - работата ми е да намирам пари за държавния бюджет. И ако някой се окаже в затвора след посещението ми, това не е мой проблем. Поначало аз съм бизнес адвокат и работата ми е да решавам проблеми.

Изречението «това не е възможно» липсва в речника ми.»

Известна с повсеместната си корупция и бавния ход на реформите, Румъния изглежда е превключила на по-висока скорост. Политическата класа се променя под натиска на младото поколение, което вече не желае хаотичния преход, наследен от родителите. Тази шепа млади и решителни хора произлиза от множество младежки асоциации, които успяха да наложат нови правила на парализираната от миналото си политическа класа. «Искахме алтернатива на Румънската академия, остаряла и пълна с вехтозаветни комунисти институция - обяснява Алина Мингиу-Пипиди, президент на Академичното общество на Румъния. - Направихме твърдо ядро от обучени в Европа и в Съединените щати млади хора, чиято цел беше да се създадат граждански политики.»

През изборната 2004 година, тя и още една дузина асоциации създават Коалиция за чист парламент и правят черен списък на корумпираните кандидат-депутати. Коалицията се обръща към

разследващи журналисти, които събират информация. «След това отидохме при партиите и поискахме от тях да не издигат тези кандидати. Всички повече или по-малко се съгласиха, тъй като не можеха да отхвърлят тази инициатива преди изборите - посочва Алина Мингиу-Пипиди. - Но в листите им пак останаха корумпирани хора.»

Тогава коалицията отпечатва два милиона листовки и ги разпространява във всички избирателни райони. Резултатът е, че половината от политиците в черния списък не са избрани. «Победата ни се състои в това, че успяхме да натиснем там, където боли - радва се активистката. - Така наследницата на Комунистическата партия, която беше сочена за фаворит през 2004, загуби изборите. Румънците разбраха, че една партия, колкото и да е силна, не е непобедима. Създадохме прецедент, който ще служи за пример.»

Европейската комисия, която публикува на 16 май решението си за дата на присъединяване на Румъния към ЕС, отложи препоръката си за «началото на октомври най-късно». Черните точки за Букурещ намаляха от 14 на 4 и Брюксел вече не счита корупцията като пречка за присъединяването.

Остава един въпрос: каква страна ще влезе в ЕС? «Въпросът е не каква Румъния ще влезе в ЕС, а каква страна иска да бъде Румъния в европейската общност - уверява Джонатан Шеле, шеф на делегацията на Европейската комисия в Букурещ. - Румъния може да играе роля в ЕС, ако страната се чувства уверена, но за целта трябва да има политически проект. Мисля, че присъединяването е началото, а не край на приключението.»

Румънците се питат какъв модел да следват - Ирландия, Испания, Португалия, Гърция?

«Най-голямото предимство на страната е образованата младеж - обяснява Джонатан Шеле. -

Надявам се, че това ново поколение ще успее да избегне загубата на още десет години, както се случи през 90-те. Румънците имат поговорка, която казва: «Господ дава, но сам трябва да си напълниш торбата».